

Nadstandardní aktivity mateřské školy pohledem učitelů

Renáta Zapalačová

Bakalářská práce
2019

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Renáta Zapalačová**

Osobní číslo: **H16951**

Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Nadstandardní aktivity mateřské školy pohledem učitelů**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury zaměřené na mimoškolní aktivity dětí v předškolním vzdělávání.

Vymezení teoretických východisek týkajících se nadstandardních aktivit realizovaných v mateřské škole.

Příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek.

Realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku.

Prezentace a interpretace výsledku výzkumu, jejich shrnutí a doporučení do praxe mateřských škol.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Hájek, B. (2007). **Nástin metodiky vedení zájmové činnosti**. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

Kaplánek, M. (2017). **Volný čas a jeho význam ve výchově**. Praha: Portál.

Kenneth, R. (2006). **Leisure in Contemporary Society**. Wallingford: CABI.

Majerčíková, J. (2018). **Extracurricular Education Diversity in Czech Nursery Schools**. Journal Of Language And Cultural.

Oprailová, E., & Kropáčková, J. (2016). **Předškolní pedagogika**. Praha: Grada.

Pávková, J. et al. (2008). **Pedagogika volného času**. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.

Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce:

25. června 2019

Termín odevzdání bakalářské práce:

21. srpna 2019

Ve Zlíně dne 25. června 2019

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 25.6.2019

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výtěžku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výtěžku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tématem mé bakalářské práce je „Nadstandardní aktivity mateřské školy pohledem učitelů“. Práce je teoreticko- empirického charakteru. Teoretická část je zaměřena na objasnění problematiky předškolní vzdělávání, zájmové činnosti a nadstandardní aktivity. Podmětem mé práce se stávají učitelé mateřských škol, jelikož potřebuji znát jejich názor. Výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníku. Zjištěné data byly sumarizovány a vyhodnoceny. Výsledky výzkumu zaznamenávají nesoulad mezi učiteli různých mateřských škol. Výsledky jsou ovlivněny místy, kde se mateřská škola nachází a zkušenostmi učitelů.

Klíčová slova: předškolní vzdělávání, nadstandardní aktivity

ABSTRACT

The topic of my bachelor thesis is "Above-standard activities of the nursery school by teachers". The work is a theoretical - empirical character. The theoretical part is focused on the clarification of the issue of pre-school education, leisure activities and extra activities. The subject of my work to become kindergarten teachers, since I need to know their opinion. Research was conducted through a questionnaire. The identified data were summarized and evaluated. The results of the research recorded a mismatch between the teachers of different kindergartens. The results are affected by the places where the parent school is located and experienced teachers.

Keywords: pre-school education, superior activities

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce doc. PaedDr. Janě Majerčíkové, Ph.D., za její odborné vedení, rady a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování mé bakalářské práce věnovala. Dále bych chtěla poděkovat učitelům mateřských škol, kteří byli ochotni vyplnit dotazník pro mé výzkumné šetření.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožní.

OBSAH

ÚVOD.....	9
I TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ.....	11
1.1.1 Cíl předškolního vzdělávání.....	12
1.1.2 Úkol předškolního vzdělávání.....	12
1.1.3 Hlavní principy předškolního vzdělávání	12
1.2 UČITEL V PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	13
1.2.1 Role učitele v předškolním vzdělávání	13
2 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI A NADSTANDARDNÍ AKTIVITY V MŠ.....	15
2.1 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI	15
2.1.1 Dělení zájmových činností	15
2.2 NADSTANDARDNÍ AKTIVITY	16
2.2.1 Význam nadstandardních aktivit.....	17
2.2.2 Současná situace nadstandardních aktivit	17
2.2.3 Nadstandardní aktivity v mateřské škole	18
II PRAKTICKÁ ČÁST	20
3 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	21
3.1 CÍLE VÝZKUMU	21
3.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	21
3.3 POPIS ZKOUMANÉHO VZORKU	21
3.4 VÝZKUMNÁ METODA A NÁSTROJ.....	22
3.5 SBĚR DAT A METODA ANALÝZY DAT	22
4 VÝSLEDKY A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT	23
4.1 VYHODNOCENÍ POLOŽEK DOTAZNÍKU	23
4.2 VÝSLEDKY VÝZKUMNÝCH OTÁZEK	34
5 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	35
ZÁVĚR	36
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	38
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	40
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	41
SEZNAM PŘÍLOH.....	42

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zaměřuje na nadstandardní aktivity v mateřské škole pohledem učitelů. Toto téma jsem si vybrala proto, jelikož mne zajímalo, jaký názor mají v dnešní době učitelé mateřských škol na kroužky. Dále mne zajímalo, jaké a kolik kroužků v mateřské škole nabízejí.

Nabídka nadstandardních aktivit v mateřské škole je pro děti pestrá. Musíme však dbát na to, aby dítě dělalo to, co jej opravdu baví. Velkou roli zde hrají rodiče a učitelé. Měli by rozpoznat, v čem dítě vyniká a co jej baví. K nadstandardním činnostem bychom měli děti motivovat a ne je do kroužku nutit.

V dnešní době je nabídka nadstandardních aktivit velmi bohatá a je o ně velký zájem. Rodiče dětí dávají velmi často přednost práci nebo jsou pracovně vytížení a nemají čas se tolik dětem věnovat, proto jsou za kroužky v mateřské škole rádi. Kroužky rodičům pomáhají umožnit dětem navštěvovat různé aktivity, na které rodiče nemají dostatek času. V různých školkách se ale liší, někdo nadstandardní aktivity nabízí a někdo ne.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části - teoretickou a praktickou. Teoretická část má dvě kapitoly. V první kapitole popisujeme předškolní věk, kde se zaměřuji na cíl, úkol, hlavní principy předškolního vzdělávání a na učitele v předškolním vzdělávání a jeho role. Ve druhé kapitole se zaměřujeme na zájmové činnosti, kde jsme v odborné literatuře našli dělení činností a nadstandardní aktivity, kde popisujeme jejich význam, současnou situaci a nadstandardní aktivity v mateřské škole. V oblasti předškolního vzdělávání jsme vycházeli z poznatků od Evy Opravilové, Soni Kořátkové, Jana Průchy a z RVP PV, kteří se tímto tématem zabývají. V oblasti zájmových činností a nadstandardních aktivit jsme vycházeli z poznatku od Jiřiny Pávkové, Ladislavy Lažové, Evy Svobodové a dalších. V praktické části se budeme zabývat kvantitativně orientovaným výzkumem, kde použijeme dotazník. Dotazník bude určen na zjištění názorů učitelů mateřských škol na nadstandardní aktivity. Pomocí dotazníkového šetření zjistíme názory učitelů a díky nim vyhodnotíme výsledky výzkumu.

Hlavním cílem teoretické části bakalářské práce bude sumarizovat poznatky o nadstandardních a mimoškolních aktivitách v předškolním vzdělávání. Hlavním výzkumným cílem této práce bude zjistit pohled učitelů na nadstandardní aktivity v mateřské škole pomocí dotazníku.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Výchova a vzdělávání dětí předškolního věku tvoří nedílnou součást celoživotního vzdělávání jak u nás v České republice, tak dalších zemích. V dnešní době mají děti velký význam a jejím věnováno mnoho pozornosti v různých oblastech a dovednostech.

Předškolní vzdělávání je určeno zpravidla pro děti od 3 do 6 let, avšak povinná školní docházka pro mateřské školy je pouze následující školní rok po dosažení 5. roku dítěte (Zákon č. 561/2004 Sb., § 34).

Podle Opravilové (2016, s. 14), je předškolní vzdělávání definováno jako: *„Předškolní vzdělávání chápeme v pedagogické teorii jako proces cíleného a organizovaného působení na dítě předškolního věku, které má rozvíjet, podporovat, motivovat a směřovat k získání tzv. kompetencí budoucího školáka.“* Předškolní vzdělávání má usnadnit dítěte další životní dráhu a má vytvořit optimální předpoklad pro další vzdělávání.

„Podmínky předškolního vzdělávání a života v mateřské škole mají jednoznačně sloužit k vytváření takového společného života, který je naplněn péčí o děti i jejich vzdělávání, a zajistí na prvním místě jejich potřeby bezpečí, pohodu, dostatek podnětů a pozitivní atmosféru.“ (Kotátková, 2014, s. 176)

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělání (RVP PV) v souladu se školským zákonem určuje cíle předškolního vzdělávání a podmínky ve kterých má vzdělávání probíhat.

V RVP PV jsou vymezeny hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání, které se vztahují na pedagogickou činnost probíhající ve vzdělávacích institucích a školských zařízeních. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je otevřený pro školu, učitele i děti a který za určitých předpokladů a pravidel vytváří a realizuje svůj vlastní školní vzdělávací program (Ministerstvo školství a tělovýchovy; RVP PV, 2018).

Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání (ŠVP PV) je veřejný a závazný dokument MŠ, který vyplývá z RVP PV. Ze ŠVP PV dále vychází Třídní vzdělávací program (TVP). TVP si vytváří učitelé jednotlivých tříd samostatně.

1.1.1 Cíl předškolního vzdělávání

Cílem předškolního vzdělávání je: „*podpora rozvoje osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání. Předškolní vzdělávání napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.*“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 33)

Dalším cílem předškolního vzdělávání je naučit děti samostatnosti, odpoutání se od rodičů, rozvíjet všestranně nadaného jedince a naučit děti začlenit se do společnosti a zvládnutí životní situace, které ho v životě čekají.

1.1.2 Úkol předškolního vzdělávání

Jedním z hlavních úkolů předškolního vzdělávání je připravit děti na vstup do základní školy. Předškolní vzdělávání nemá však děti naučit číst a psát, ale naučit je spolupracovat ve skupině, samostatnosti při práci, plnit zadané úkoly, anebo respektovat autoritu pedagoga. (Průcha, 2004)

Úkolem předškolního vzdělávání je podpořit rodinnou výchovu, vytvořit spolupráci mezi mateřskou školou a rodinou a zajistit dětem bezpečné prostředí s dostatkem podnětů k učení a rozvoji dětí.

1.1.3 Hlavní principy předškolního vzdělávání

Mezi hlavní principy předškolního vzdělávání patří:

- Akceptovat vývojová specifika dětí předškolního věku,
- Rozvíjet a vzdělávat jednotlivé děti v jejich individuálních možnostech a potřebách,
- Vytvořit základní klíčové kompetence v očekávaných výstupech a dílčích vzdělávacích cílech,
- Specifikovat kvalitu předškolního vzdělávání v souladu RVP PV,
- Hodnotit pedagogickou činnost vzdělávacích programů,
- Porozumět různým programům a koncepcím jako jsou např. alternativní přístupy ve vzdělávání,

- Tvořit různé formy a metody vzdělávání a přizpůsobovat vzdělávání konkrétním možnostem, podmínkám a potřebám a to na základě využívání metod pedagogické diagnostiky,
- Poskytnout vnitřní i vnější evaluaci,

(RVP PV, 2004)

V této části jsme shrnuli hlavní parametry předškolního vzdělávání podle RVP, které jsou pro předškolní vzdělávání důležité.

1.2 Učitel v předškolní vzdělávání

Učitel je pedagogickým pracovníkem, který podle zákona č. 563/2004 Sb., § 2 koná: „*přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činností přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu.*“ Z tohoto zákona vyplývá, že v mateřské škole může pracovat učitel/učitelka pouze pokud má odpovídající vzdělání.

Učitel musí zajistit u všech činností optimální pedagogickou péči, musí jednat a chovat se profesionálním způsobem. (Šmelová, 2009). Důležitým bodem v předškolní vzdělávání je citová vazba mezi učiteli a dětmi, díky učitelům se děti učí vnímat své okolí a sebe samo. (Syslová, 2017)

1.2.1 Role učitele v předškolním vzdělávání

Učitel v mateřské škole musí zvládnout celou řadu rolí, se kterou souvisí předpokládaný způsob chování a jednání. (Berčíková, Šmelová, Provázková Stolinská, 2014).

Tomanová (in Berčíková, Šmelová, Provázková Stolinská, 2014) více objasnila role učitele na:

- **Role pečovatelky** – učitel zde chrání děti před možným nebezpečím, vede děti k čistotě, sebeobsluze, hygienickým úkonům, péči o zdraví a doplňuje dětem potřebu lásky, úcty a bezpečí,
- **Role komunikátora** – učitel je schopen adekvátně reagovat na různé situace v mateřské škole, navazuje vztahy mezi rodiči, učiteli, dětmi,

- **Role učitele** – učitel učí děti poznávat sebe samo a svět kolem sebe, navozuje přirozené i modelové situace, ve kterých děti poznávají smysl toho, co objevují a učí se, dále je učitel v roli diagnostika, projektanta, motivátora a hodnotitele,
- **Role vůdce** – v této roli se učitel objevuje zejména při větším počtu dětí, při spolupráci s rodinou, nebo při dobrovolné spolupráci s dalšími institucemi,
- **Role manažera** – učitel v této roli zjišťuje přání, bere v úvahu možnosti rodin, vyhodnocuje a reaguje na podněty,
- **Role obhájce** – správně poučený učitel může zachytit signály, které svědčí o špatném uspokojování potřeb dětí a snaží se učinit kroky k nápravě a vytváří podmínky pro plnění Úmluvy práv dítěte,
- **Role poradce** – učitel dovede poradit rodičům v rozvoji dítěte v různých oblastech, ve kterých má dítě výjimečné předpoklady nebo potřebuje speciální pomoc, může doporučit různé instituce, které budou vhodné pro dané dítě (logoped, pedagogicko-psychologická poradna a další)

(Tomanová in Berčíková, Šmelová, Provázková Stolinská., 2014)

Podle Dyrtrtové a Krhutové (2009) jsou role učitele velmi podobné a liší se jen v některých bodech. Učitel zastává tyto pedagogické role:

- Poskytovatel poznatků a zkušeností
- Poradce a podporovatel
- Projektant a tvůrce
- Diagnostik a klinik
- Reflektivní hodnotitel
- Třídní a školní manažer
- Socializační a kultivační vzor

(Dyrtrtová, Krhutová, 2009, s. 36 -37)

„Každá z uvedených rolí má svůj specifický obsah, role nemohou být v rámci profese odděleny, učitel je naplňuje všechny.“ (Dyrtrtová, Krhutová, 2009, s. 36)

V této podkapitole jsme si objasnili role učitele. Dle mého názoru zastává učitel více rolí v jednom. Může být pro děti vypravěčem, vychovatelem, poradcem, pomocníkem, ale i utěšitelem. Dokáže se změnit jak v krotitele, klauna, vyšetřovatele tak spravedlivého soudce. Učitel si musí vždy zvolit správnou roli.

2 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI A NADSTANDARDNÍ AKTIVITY V MŠ

2.1 Zájmové činnosti

„Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci.“ (Pávková et al., 2002, s. 92)

Zájmové činnosti jsou velmi důležité pro další vývoj jedince. Tyto činnosti vyvolávají u dětí kladné emoce a upoutávají jak po stránce citové tak poznávací. Zájmové činnosti vedou děti k činnosti (aktivitě) a které jsou zaměřené na určitý směr. (Pávková et. al., 2002)

Děti v zájmových činnostech nalézají odpočinek, zábavu, komunikaci s vrstevníky, pohyb, uvolnění apod.

2.1.1 Dělení zájmových činností

Zájmové činnosti můžeme dělit jak podle úrovně činností, koncentrace, časového trvání, společenské hodnoty, tak podle obsahu, kde řadíme činnosti společenskovední, pracovní-technické, přírodovědně-ekologické, estetickovýchovné, tělovýchovné, sportovní a turistické. (Pávková et al., 2002)

Pávková et al. (2002) uvádí následující dělení zájmových činností:

- Z prvního hlediska dělí činnosti na aktivní a receptivní. Aktivní činnosti vyvíjí jedinec sám. V receptivních činnostech se aktivita vymezuje pouze na vnímání předmětu zájmu. Obě činnosti se můžou navzájem prolínat a doplňovat. Dělení podle koncentrace se rozlišuje na jednostranné a mnohostranné. Zjednodušením je však prohlásit, že mnohostranné zájmy jsou povrchní a jednostranné zájmy jsou hluboké.
- Z druhého hlediska dělí činnosti na krátkodobé, dočasné, přechodné a trvalé. Intenzita zájmu a děla trvání je ovlivněna výrazně vývojem jedince a jeho zráním.
- Ze třetího hlediska dělí činnosti podle společenských norem, které vedou k rozvoji osobnosti, talentu a aktivnímu životnímu stylu.
- Ze čtvrtého hlediska dělí činnosti na společenskovední, které vedou k pěstování vztahu k vlasti, k mateřskému jazyku, k demokratickým a humanistickým tradicím našeho národa, k vlastenectví, k partnerství a rodičovství, sběratelství apod.

- Z pátého hlediska dělí činnosti na pracovní-technické, které napomáhají k zdokonalování manuálních dovedností, obohacuje technické poznatky a umožňuje poznatky aplikovat v praxi. U dětí podporují přirozenou touhu po aktivním uplatnění v oblasti techniky.
- Ze šestého hlediska dělí činnosti na přírodovědně-ekologické, které prohlubují vědomosti o dění v přírodě, vztahu k její ochraně, rozvíjí zájem o pěstitelství a chovatelství. Osvojují si poznatky o živočiších, rostlinách a neživé přírodě.
- Ze sedmého hlediska dělí činnosti na estetickovýchovné, které utvářejí a formují estetické vztahy dětí k přírodě, společnosti a kulturním hodnotám. Tyto činnosti jsou zaměřené na rozvíjení výtvarného, hudebního, literárního, dramatického, hudebně-pohybového projevu a rozvoj tvořivosti.
- Z osmého posledního hlediska dělí činnosti na zájmové činnosti tělovýchovné, sportovní a turistického zaměření přispívají k fyzické zdatnosti a psychické odolnosti. Pravidelné provádění těchto činností pomáhají řešit problémy ohledně klesající tělesné zdatnosti. Řadí se zde např. kondiční cvičení s náčiním i bez náčiní, atletika, sportovní hry, branné sporty, pěší turistika a další.

2.2 Nadstandardní aktivity

Nadstandardní aktivity jsou v RVP PV charakterizovány následovně: „*Pokud mateřská škola nabízí dětem, popř. i jejich rodičům další služby, které probíhají mimo pravidelnou provozní dobu zařízení, mimo pracovní dobu učitelů a které jsou realizovány za úplatu (např. různé kroužky pro děti, příležitostná večerní či víkendová péče o děti, příležitostná péče o další děti – např. o sourozence, samostatné programy pro rodiče apod.), jedná se o aktivity (služby) „nadstandardní“, které nejsou součástí ŠVP a nemohou být uplatňovány na úkor jeho rozsahu a kvality.*“ (RVP PV, 2016)

Pojem „nadstandardní aktivita“ není nijak definována. Nejčastěji se objevuje v předškolním vzdělávání jako „nadstandardní“ nabídka kroužků pro děti a rodiče. Mateřské školy nabízejí tyto nadstandardní aktivity díky narůstajícímu nároku a požadavků od rodičů.

Souhlasím s názorem Lažové (2013), která uvedla: „*To je nešvar dnešní doby, že se rodiče pídí po kroužcích, aniž by tušili, že je to módní a dost škodlivá cesta. A školství se tomu podřizuje. V rámci konkurenčního boje školky zavádějí kroužky, ačkoliv to pro dítě a jeho vývoj není příliš vhodné... Veškeré náplně kroužků se v mateřské škole dělají průběžně.*“ (Lažová, 2013, s. 19)

2.2.1 Význam nadstandardních aktivit

Každá mateřská škola nabízí dětem a rodičům různou škálu nadstandardních aktivit. Zde musím souhlasit s názorem Svobodové, která velmi přesně zachytila vliv rodičů při výběru mateřské školy: „*V nabídce mateřských škol se objevují „nadstandardní aktivity“, které mnohdy hrají klíčovou roli při výběru mateřské školy rodiči. Někteří rodiče mají pocit, že vzdělávání jejich dětí nebude dostatečně kvalitní, pokud kromě běžného programu mateřská škola nenabídne ještě výuku cizího jazyka, hru na hudební nástroj, dramatický kroužek, plavání, výtvarný kroužek a další aktivity. Mnohé děti jsou tak již v předškolním věku přesouvány z místa na místo a nemají možnost pevně ukotvit v sociální skupině, která by je přijala a stala se součástí jejich života. Lidé a jejich svět se mění, dítě nemá čas pro své vlastní zájmy, pro přemýšlení, snění. Profesor Helus nazývá tento jev velmi výstižně „ostrovním dětstvím“. Většina těchto aktivit by přitom mohla bez problémů být a také většinou je součástí běžných činností v mateřské škole. Pokud se přesto škola rozhodne, že bude nějaký „kroužek“ provozovat, měla by najít takový čas, který by nenarušoval běžný život v MŠ.*“ (Svobodová, 2010, s. 95) Proto nadstandardní aktivity hrají v mnoha případech hlavní roli při konečném výběru mateřské školy.

2.2.2 Současná situace nadstandardních aktivit

V současné době nadstandardní aktivity zasahují do kultury školy, evaluace, marketingu a image. Z výzkumu od Hornáčkové, Hrubé, Mařákové a Rosové (2010) vyšlo, že mateřské školy velmi často podléhají novému trendu a vyčleňují nadstandardním aktivitám, který zasahuje do herních aktivit. Autorky tvrdí, že pedagog – profesionál, by měl nadstandardní aktivity zakomponovat přirozeně během každodenního působení. Je však potřeba, aby pedagogové mateřské školy spolu spolupracovali a uměli si tak obhájit klima MŠ. (Media4u Magazine 4/2010)

2.2.3 Nadstandardní aktivity v mateřské škole

„Nadstandardní aktivity jsou součástí školního vzdělávacího programu. Jsou zaměřeny jednak na rozvoj talentu, jednak na pomoc dětem s určitým handicapem – procvičení výslovnosti, jemné či hrubé motoriky apod. Dále směřují k přípravě na vstup do základní školy také ve smyslu rozvoje sociálních vztahů – kontakt s další dospělou osobou, kontakt s dalšími vrstevníky.“ (Nadstandardní aktivity - 3.mateřská škola Třeboň, 2019)

Nejčastější nadstandardní aktivity v mateřské škole jsou např. keramický kroužek, anglický jazyk, výtvarný kroužek, sportovní kroužek, hudební kroužek.

Na příkladu uvádím kroužky, které nabízí naše mateřská škola v naší malé vesnici.

Keramický kroužek

V keramickém kroužku se děti seznamují s užitím keramické hlíny s vlastnostmi a pomůckami. Kroužek u dětí rozvíjí jemnou motoriku, fantazii a zkouší, co všechno dokáží vyrobit. Práce s keramikou je pro děti relaxační a odpočinková, který vyvolává radost i spokojenost.

Anglický jazyk

Anglický jazyk je pro děti z mateřské školy velmi oblíbená činnost. Výuka je prováděna prožitkovým učením hrou a dalších aktivit. Nejčastěji jsou využívány pohádky, hádanky, říkanky, písničky, kde si děti osvojují nové hlásky a výslovnost. V kroužku jsou také využívány řady smyslových a psychomotorických her a pohybové a hudební aktivity. (Jazykovka)

Výtvarný kroužek

Děti si v kroužku výtvarné činnosti osvojují různé výtvarné techniky a seznamují se s vhodnými pomůckami. Kroužek je zaměřen na základy kresby a malby, která vychází z vlastní představivosti. Děti kreslí pastelkami, křídami, barvami, učí se barvy a jejich míchání. Výtvarný kroužek rozvíjí osobnost dítěte, fantazii, samostatnost a kreativitu. (Kroužkuj.cz)

Sportovní kroužek

Sportovní kroužek je zaměřen na veškeré pohybové aktivity. Při správném pohybu předcházíme k vadnému držení těla a děti si díky pohybu upevňují koordinaci části těla.

Do sportovního kroužku řadíme pohybové hry, hudebně pohybové hry, protahovací cviky, posilovací cviky. Do pohybových činností můžeme řadit i tanec, plavání a lyžování.

„Pohyb je jedním z nepřírozenějších projevů člověka. U dětí předškolního věku je naprosto neodmyslitelnou součástí každodenního konání. Dětské hry a zábava i těch nejmenších je spojována právě s pohybem...“ (Lišková, 2006, s. 46)

Hudební kroužek

V hudebním kroužku se děti učí zpěvu (správnému dýchání, artikulaci), hře na jednoduché hudební nástroje (Orffovy nástroje, flétny, bubínky), poslechu hudby, kde se snaží rozvíjet u dětí dobrý pocit k hudbě od samého začátku. Dále děti dělají hudebně pohybové činnosti, kde tancují. Děti se v mateřské škole učí velké množství říkánek, lidových písní, her a tanců. Nejvhodnější hudební nástroj v mateřské škole je klavír a kytara, aby mohla paní učitelka s dětmi zpívat. Děti mohou doprovázet zpěv pomocí jednoduchými hudebními nástroji nebo tleskáním, pleskáním, podupy nebo tanečními kroky.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

3.1 Cíle výzkumu

V následujícím výzkumu se budu zabývat realizováním nadstandardních aktivit v mateřské škole.

Hlavním cílem teoretické části bakalářské práce je sumarizovat poznatky o nadstandardních a mimoškolních aktivit v předškolním vzdělávání.

Cílem výzkumu bylo zjistit pohled učitelů na nadstandardní aktivity v mateřské škole. Cíle této práce jsou v samotném závěru naplněny, jelikož se mi podařilo prostřednictvím výzkumného nástroje získat dostatečné množství dat, prostřednictvím kterých byly zjištěny výsledky dotazníkového šetření.

3.2 Výzkumné otázky

Na výzkumné cíle navazují výzkumné otázky, které zní:

- **Výzkumná otázka č. 1:** Jak vnímají učitelé mateřských škol nadstandardní aktivity v mateřské škole?
- **Výzkumná otázka č. 2:** Jaký význam připisují učitelé mateřské školy nadstandardním aktivitám?
- **Výzkumná otázka č. 3:** Jak probíhají nadstandardní aktivity v dané mateřské škole?

3.3 Popis zkoumaného vzorku

Pro výběr výzkumného vzorku byl použit dostupný výběr.

Ve zkoumaném vzorku bylo celkem **227 respondentů**, z toho **226 (99,6 %) žen** a **1 (0,4 %) muž**. Ve vzorku převažovali učitelé ve věku **45 let a více – 66 (29,1%)**, což mě velmi překvapilo. Za nimi následovali učitelé ve věku **36 – 45 let – 43 (18,9 %)**, **20 – 25 let – 41 (18,1%)**, **26 – 30 let – 40 (17,6%)**, **31 – 35 let – 37 (16,6%)**. Dále **134 (59 %) respondentů** uvedlo, že pracují v mateřské škole, která se nachází **ve městě** a **93 (41 %) respondentů** uvedlo své pracoviště **v obci**.

Tabulka 1: Popisná charakteristika výzkumného vzorku

POHLAVÍ	VĚK	UMÍSTĚNÍ MŠ
99,6 % – ženy	29,1 % – 45 let a více	59 % – město
0,4 % – muž	18,9 % – 36 – 45 let	41 % – obec
	18,1 % – 20 – 25 let	
	17,6 % – 26 – 30 let	
	16,3 % – 31 – 35 let	

3.4 Výzkumná metoda a nástroj

Při zkoumání pohledu učitelů na nadstandardní aktivity v mateřské škole byl proveden kvantitativní výzkum, který byl realizován prostřednictvím dotazníku.

Dotazník je určen pro hromadné získávání údajů. U dotazníku lze získat velké množství informací za krátkou dobu. Dotazník musí mít promyšlenou strukturu a je potřeba dotazník rozdělit na několik okruhů neboli výzkumných otázek. Dotazník může mít otevřené, uzavřené, polo uzavřené a škálové otázky. V praxi se objevují dotazníky, které jsou nesprávně sestaveny nebo chybně vyhodnoceny. Délka dotazníku by měla taková, aby výzkumník získal potřebné údaje, ale nesmí být tak dlouhý, aby unavoval respondenty (Gavora, 2000).

Výzkumný nástroj měl podobu internetového dotazníku, který byl dále šířen na sociálních sítích do různých skupin a stránek pro učitele mateřské školy. Dotazníky jsem poslala i do mateřských škol v mém okolí a požádala o šíření mezi další učitele. Dotazník se skládal z oslovení respondentů, kde byl popsán záměr šetření a ujištění o anonymitě při poskytování informací. Celý dotazník obsahoval 14 otázek, které měly otázky jak uzavřeného tak otevřeného charakteru.

3.5 Sběr dat a metoda analýzy dat

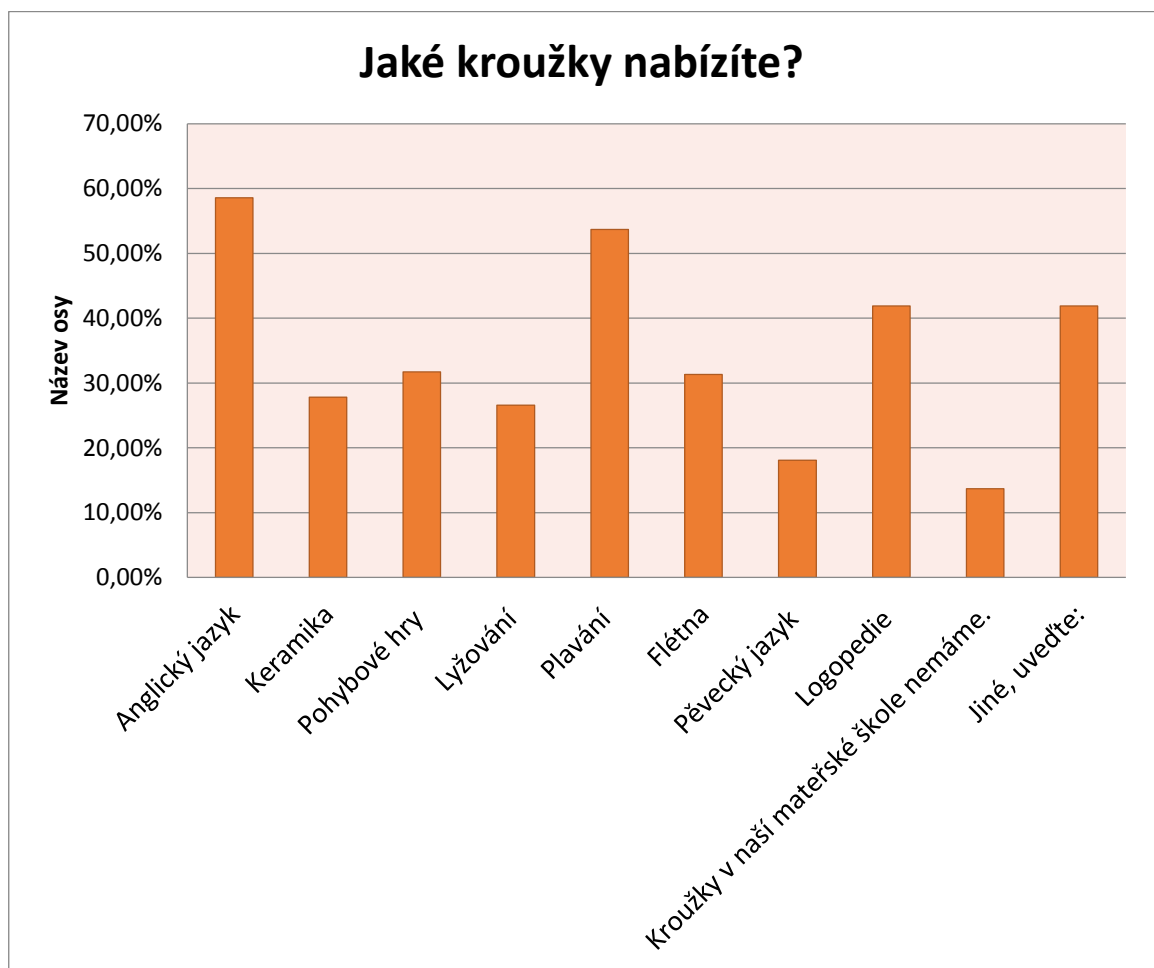
Dotazník byl administrován prostřednictvím online stránky SURVIO. Vlastní analýza dat byla provedena v programovém produktu EXCEL.

4 VÝSLEDKY A INTERPRETACE ZÍSKANÝCH DAT

4.1 Vyhodnocení položek dotazníku

V této kapitole jsou zpracovány a vyhodnoceny všechny položky z dotazníkového šetření. Každá otázka je popsána zvlášť a obsahuje vlastní graf doplněný komentářem.

Na začátku dotazníku jsme se ptali respondentů, jaké kroužky v jejich mateřské škole nabízejí.

Graf 1: Nabídka kroužků

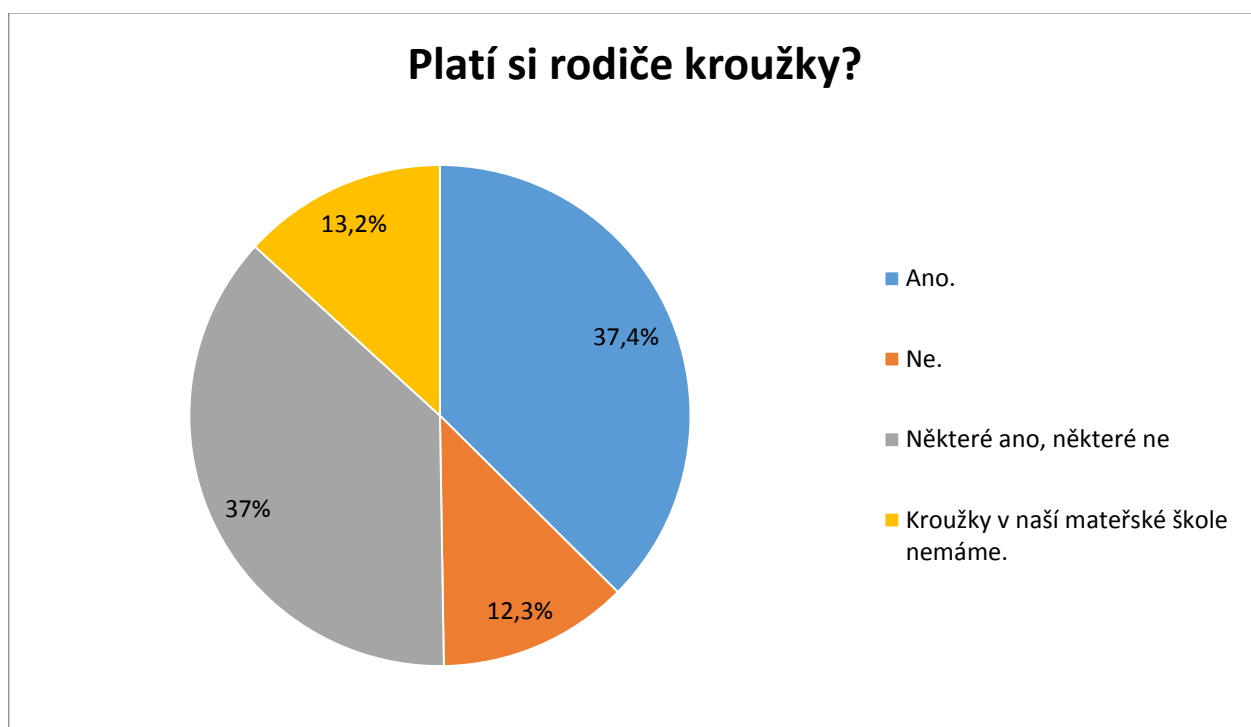
Zde můžeme vidět, že o kroužky v mateřské škole, je velký zájem. Z grafu můžeme vyčíst, že nejžádanějšími třemi kroužky jsou *anglický jazyk*, který zaznačilo celkem 58,6 %, respondentů, *plavání* 53,7 % a *logopedie* 41,9 %. Mezi další oblíbené kroužky patří *pohybové hry* 31,7 %, *flétna* 31,3%, *lyžování* 28,6 %, *keramika* 27,8 %, *pěvecký kroužek* 18,1 % a 13,7% respondentů uvedli, že *kroužky v mateřské škole nemají*. Překvapilo mne, že mimo vyjmenované kroužky, které byly v nabídce, mateřské školy nabízejí i jiné kroužky. Další

kroužky, které respondenti uvedli v kolonce jiné: bruslení, tanečky, výtvarný kroužek, jóga, zumba, judo, dramatický kroužek a další. Další respondenti se vyjádřili konkrétně:

- *Kroužky jako takové nemáme, ale logopedii děláme každý den, keramiku a hudební výchovu každý týden.*
- *V mateřské škole kroužky nabízení nejsou. V základní škole je možnost Anglický jazyk, Hudební výchova a Bádáníčko pro předškoláky.*
- *Všechny aktivity realizujeme v rámci vzdělávacího programu.*

V této otázce mohli respondenti vybírat z více možností.

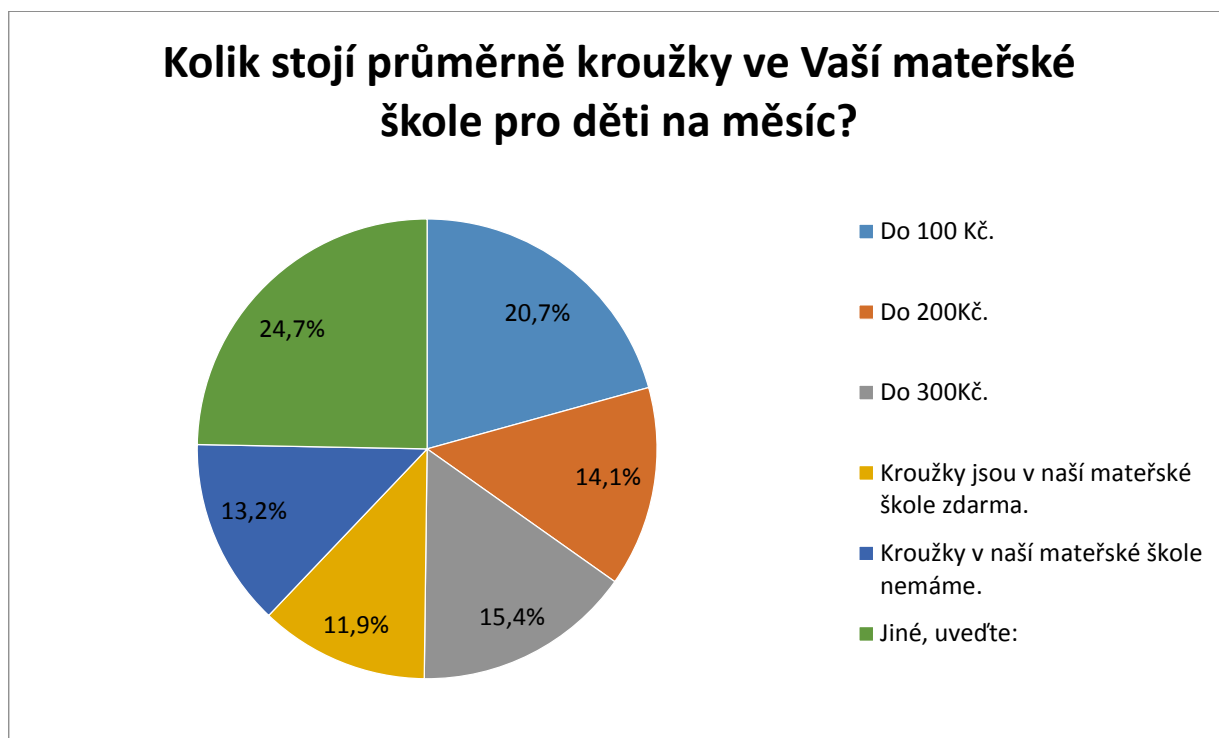
Dále jsme se učitelů dotazovali, zda-li si rodiče finančně hradí kroužky.

Graf 2: Platí si rodiče kroužky?

V tomto grafu můžeme vidět, že máme dvě shodné odpovědi, které se mezi sebou liší malým rozdílem. Kladně odpovědělo 37,4 % respondentů, na odpověď *Některé ano, některé ne* odpovědělo celkem 37 % respondentů. Záporně odpovědělo celkem 12,3 % respondentů a na odpověď *kroužky v naší mateřské škole nemáme*, odpovědělo 13,2 % respondentů. Zde mě překvapilo, kolik učitelů odpovědělo kladně. Myslela jsem si, že kroužky v mateřské škole až na pár výjimek jsou zdarma.

Následující otázka byla zaměřena na to, jakou průměrnou cenu mají kroužky ve vybraných mateřských školách.

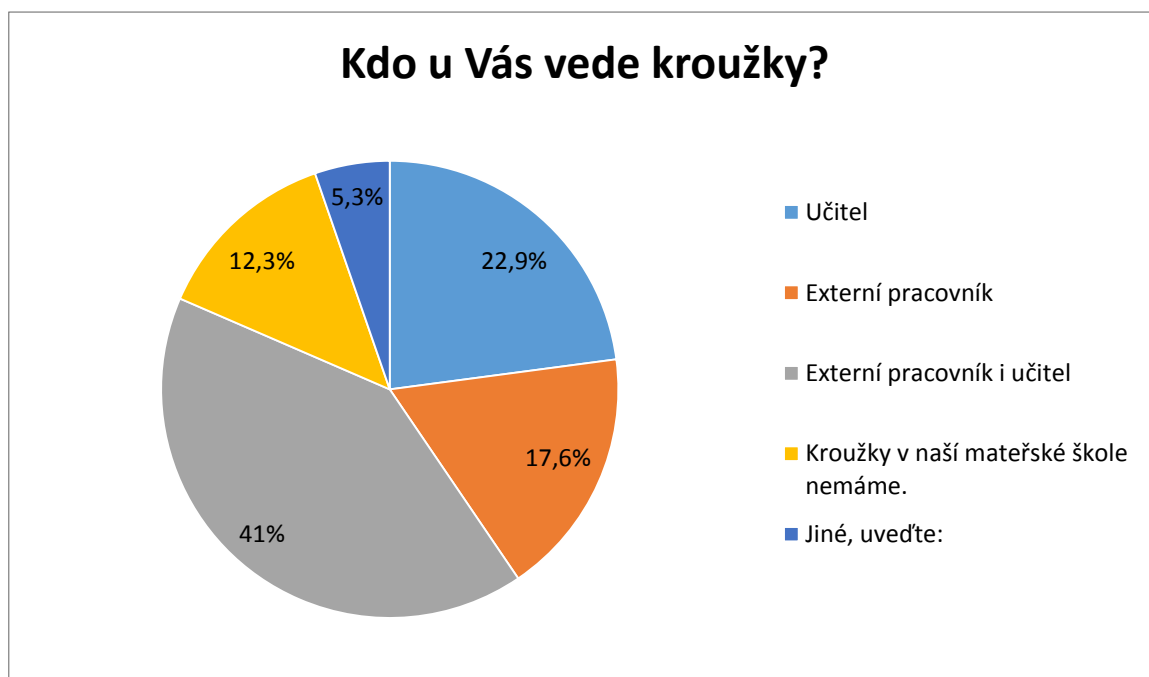
Graf 3: Cena kroužku za měsíc

Nejvíce respondentů 24,7 % zde zvolili variantu *jiné*, kde nejčastější odpovědi byli:

- *Rodiče platí jednorázovou částku.*
- *Každý kroužek jiná „cena“ (100, 400, 800, 1500).*
- *Kroužky jsou jednorázově v ceně 1000 Kč na půl roku, logopedie je zdarma.*
- *Hradí si pouze plavání včetně dopravy, tj. 1 400Kč za 10 lekcí.*
- *Flétna, karate i zumba stojí 50 Kč za lekci.*
- *Každý má jinou částku, podle druhu a počtu lekcí.*

Druhou nejčastější odpovědí byla cena *do 100 Kč*, 20,7 %, poté následovala cena *do 300 Kč*, 15,4 %, dále *do 200 Kč*, 14,1 %. Na odpovědi *kroužky v naší mateřské škole nemáme*, odpovědělo 13,2 % a *kroužky jsou v naší mateřské škole zdarma* odpovědělo 11,9 %.

Dále nás zajímalo, kdo vede kroužky v různých mateřských školách.

Graf 4: Vedení kroužků

Z tohoto grafu vidíme, že nejvíce respondentů celkem 41 % odpovědělo, že kroužky v jejich mateřské škole vede jak *externí pracovník, tak učitel*. Poté nejvíce respondentů 22,9 %, zaznačili odpověď *učitel*. Na odpověď *externí pracovník* odpovědělo celkem 17,6 % respondentů. Na odpověď *kroužky v naší mateřské škole nemáme*, odpovědělo celkem 12,3 % respondentů a 5,3 % respondentů odpovědělo na otázku *jiné*, kde zněly odpovědi:

- *Logopedii vede odborný pracovník, plavání zaměstnanec bazénu, lyžování instruktor.*
- *Placení kroužky vede externí pracovník, neplacené učitel ve své pracovní době.*
- *Ve školce učitelka, plavání, lyžování instruktoři dané organizace.*

Zde mě velmi překvapila odpověď, že v jedné mateřské škole vede kroužek pro děti rodič.

V osmé otázce jsme se ptali, které z kroužků v dané mateřské škole vede učitel.

Tato otázka byla otevřená a respondenti měli dopsat odpovědi. Mezi nejčastější odpovědi na otázku **Které z kroužků u Vás vede učitel?** byli *anglický jazyk, flétna, tanečky, keramika, pohybové hry, jóga*, ale také odpovědi *kroužky v mateřské škole nemáme*.

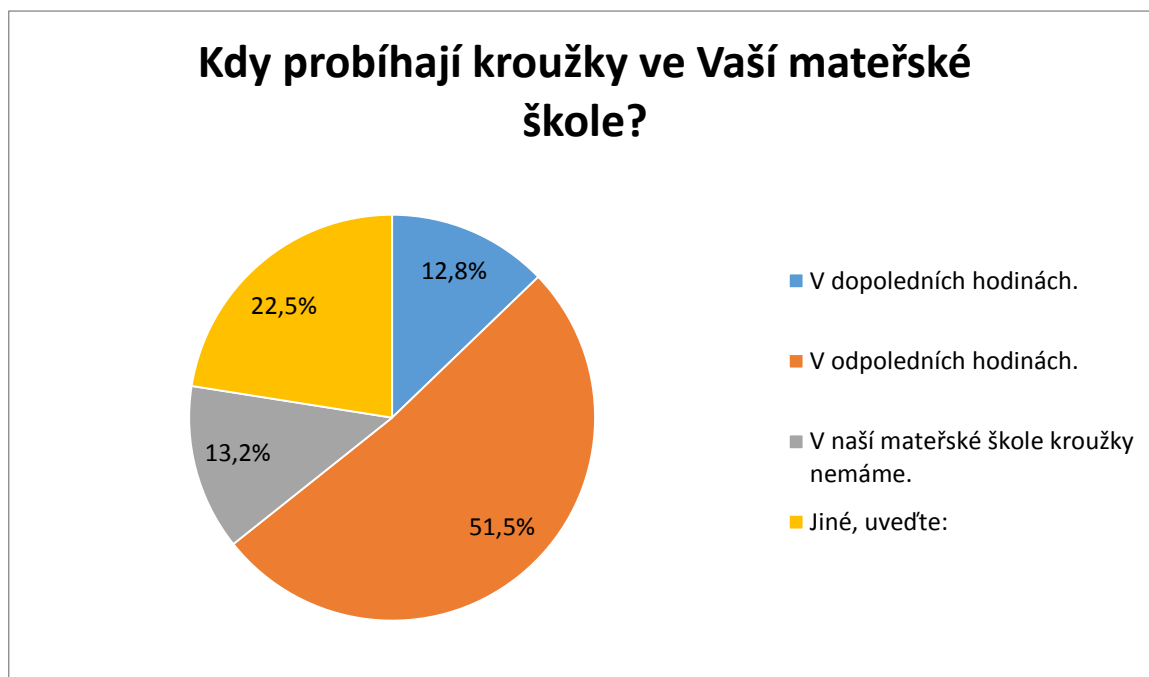
- *Učitel dělá s dětmi logopedické cvičení, keramiku a zpěv s pomocí asistenta nebo každého, kdo má nějaký pěkný nápad. Jinak na klasické kroužky u nás nejsou další pracovníci a učitelé své nápady realizují, pokud zbyde nějaký čas nad rámec plnění svých i nesmyslných povinností (papírování všeho možného).*

V další otevřené otázce jsme se ptali, které z kroužků v dané mateřské škole vede externí pracovník.

Otázkou byla, **Které z kroužků u Vás vede externista?** Odpovědi se od minulé otázky moc nelišili. Zde respondenti odpovídali *plavání, lyžování, zumba, aerobik, dramatická výchova, anglický jazyk, keramika, pohybové hry, tanečky*. Byli zde odpovědi i *kroužky v mateřské škole nemáme, nemáme externisty, všechny kroužky vedou externisti*.

Po shrnutí těchto dvou otázek jsem zjistila, že externisti jsou přítomni v mateřské škole v obci velmi málo, kroužky si vedou učitelé, nebo kroužky nemají. Naopak ve městech je více externistů, kteří vedou kroužek. Učitelé jsou zde spíše jako dozor.

V další otázce jsme se snažili zjistit, kdy probíhají kroužky v mateřských školách.

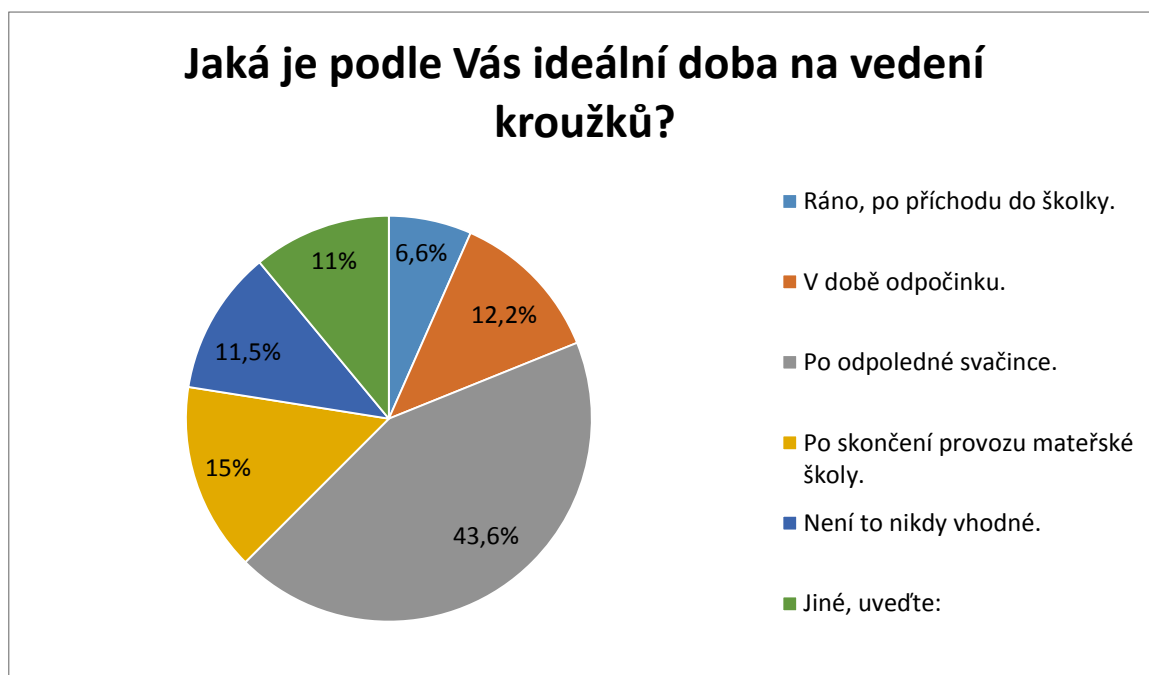
Graf 5: Kdy probíhají kroužky

V této otázce nejvíce respondentů 51,5 % odpovědělo, že kroužky vedou v *odpoledních* hodinách, dále 22,5 % respondentů vybralo možnost *jiné*, kde se vyjádřili přímou odpovědí:

- *Kroužky vedeme v dopoledních i odpoledních hodinách.*
- *Pěvecký a logopedický kroužek dopoledne, anglický odpoledne.*
- *Angličtina, flétna a logopedie v odpoledních hodinách, ostatní dopoledne.*
- *Logopedie dle potřeb dítěte a pedagoga, lyžování dopoledne, plavání dopoledne, keramika po uzavření.*
- *Dopoledne s externistou odpoledne s učitelkou.*
- *Po skončení provozu.*

Další nejvíce označená možnost byla, *v naší mateřské škole kroužky nemáme*, na kterou odpovědělo 13,2% respondentů a nejméně 12,8% respondentů vybralo možnost *v dopoledních hodinách*. V této otázce měli respondenti na výběr z jedné možnosti.

Dále jsme se učitelů dotazovali, jaké je podle nich ideální doba na vedení kroužku.

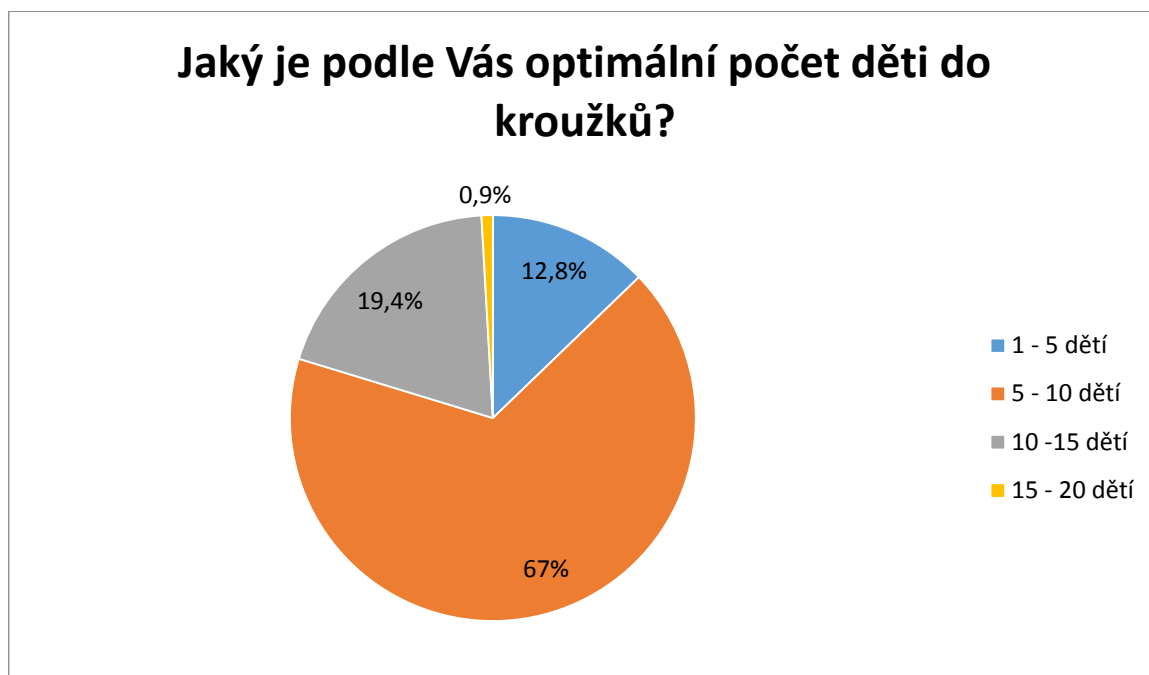
Graf 6: Ideální doba na kroužek

Nejvíce respondentů 43,6 % vybralo možnost po *odpolední svačince*, dále 15 % vybralo možnost *po skončení provozu mateřské školy*, 12,2 % respondentů vybralo možnost *v době odpočinku*, 11,5 % respondentů zvolilo možnost, že to *není nikdy vhodné*, 11 % respondentů zaznačilo možnost *jiné*, kde se vyjádřili konkrétně:

- *Dle mého názoru dopoledne. Ale u nás to, bohužel lze realizovat pouze takto.*
- *Záleží na typu kroužku, některé ráno jiné odpoledne.*
- *Záleží na typu aktivity.*
- *Každý kroužek v jiný čas, ale určen tak, aby neomezoval činnosti ostatních dětí.*
- *Před hlavní činnosti, dopoledne.*

Nejméně respondentů 6,6 % vybralo možnost *ráno po příchodu do školky*. V této otázce měli respondenti na výběr z jedné možnosti.

Poté jsme chtěli zjistit názor učitelů na to, kolik si myslí, že je optimální počet dětí do kroužku.

Graf 7: Počet dětí v kroužku

Zde mnoho respondentů si myslí, že optimální počet dětí do kroužků je *5 – 10 dětí*. Tuto možnost vybralo celkem 67 %. Dále 19,4 % respondentů vybralo možnost *10 – 15 dětí*, 12,8 % respondentů vybralo možnost *1 – 5 dětí* a nejméně respondentů pouze 0,9 % uvedli *15 – 20 dětí*.

V následující otázce jsme se učitelů dotazovali, jak dlouho by měli kroužky probíhat.

Graf 8: Délka trvání kroužku

Z grafu je velmi dobře vidět, že mnoho respondentů si myslí, že kroužky v mateřské škole by měli *trvat do hodiny*. Tuto možnost zvolilo celkem 53,7 %, 44,9 % respondentů zvolilo možnost *do půl hodiny* a pouze 1,3 % respondenti uvedli možnost *do hodiny a půl*.

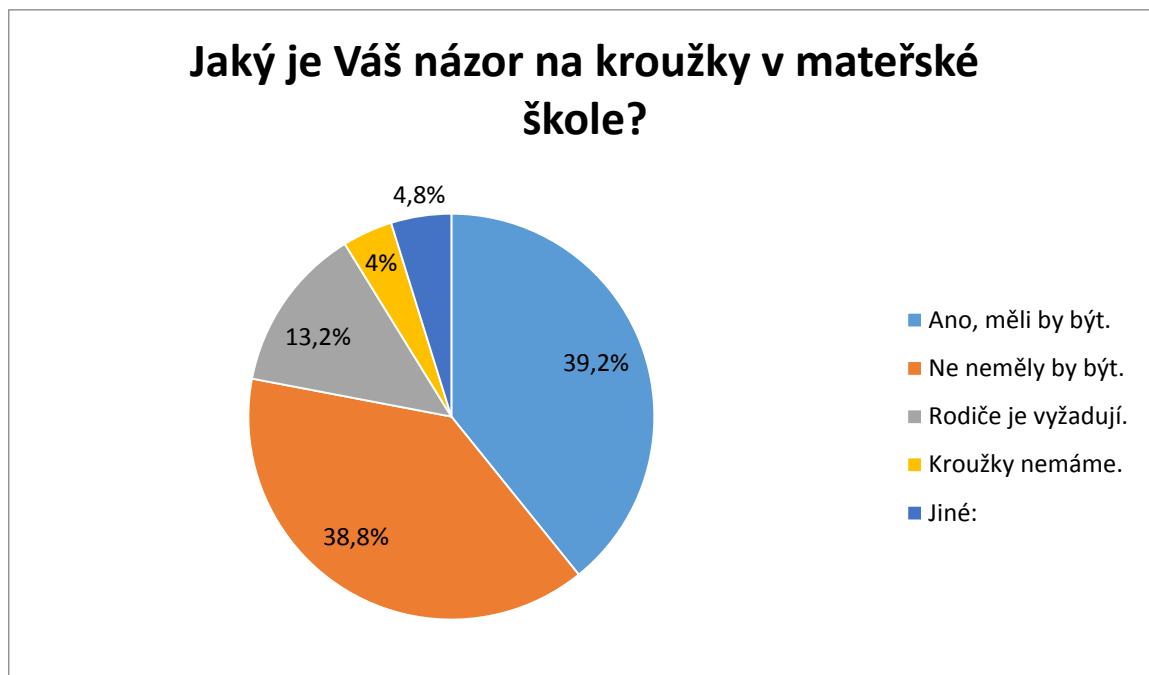
V poslední otázce jsme chtěli zjistit názor učitelů na kroužky v mateřské škole.

Tato otázka byla otevřená, po respondentech jsme chtěli, aby dopsaly svůj vlastní názor.

Otázka zněla, **Jaký je Váš názor na kroužky v mateřské škole?**

Odpovědi jsem si rozdělila do pět skupin a následně vložila do grafu.

1. Ano, měli by být.
2. Ne, neměli by být.
3. Rodiče je vyžadují.
4. Kroužky nemáme.
5. Jiné.

Graf 9: Názor učitelů na kroužky

V této otázce se vyjádřili všichni učitelé, což mě mile překvapilo. Jak můžeme vidět z grafu mezi dvěma odpověďmi je malý rozdíl. *Kladně odpovědělo 39,2 % respondentů, kteří se vyjádřili následovně:*

- *Zvětšují nabídku, děti mají možnost se seznámit se spoustou aktivit, u některých lze velmi brzo objevit vlohy a nadále je mohou rodiče v tomto směru podporovat a rozvíjet.*
- *Dobrá věc, vést děti už od malička k tomu, co je baví.*
- *Kroužky uznávám, rodiče jsou vděční, když je MŠ nabízí a je tím ozvláštěná, ale některé děti jsou až přetížené a je to náročné i co se týče organizace - pracovní doba učitelky, práce navíc atd.*
- *Je to dobré, do kroužku chodí děti, které o to mají zájem a mohou se tak dál rozvíjet.*
- *Pomáhají rozvíjet specifické dovednosti dětí, specializaci podle osobního zaměření dětí.*

Druhý nejčastější názor učitelů byl, že kroužky do mateřské školy nepatří. *S kroužky v mateřské škole nesouhlasí celkem 38,8 % respondentů, kteří se ke kroužkům vyjádřili následovně:*

- *Kroužky by neměly být, na to jsou jiné instituce. Mateřská škola zajišťuje po celý den velmi rozmanitý program a ne, že ještě po provozu nebo pozdě odpoledne kroužky, kdy se jim budou věnovat rodiče? Nejlépe nikdy, večer odvezou z kroužku dají večeři a jdou spát. To je řečí že jejich děti kroužky potřebují nejlépe každý den nějaký. Pak to tak vypadá, děti přetížené, rodinné vztahy žádné.*
- *Nejsem pro kroužky v MŠ. Domnívám se, že ve správné MŠ je dostatečně pestrá nabídka činností a učitelka sama pozná, v čem dítě podporovat a naopak využít čas pro individuální práci s dětmi.*
- *Dle mého názoru jsou zbytečné, pro děti je během celého dne připraven kvalitní program. Je to lákadlo pro rodiče, ti na to velice dobře slyší.*
- *Nesouhlasím se zaváděním kroužků v MŠ. Jedná se o přetěžování dětí v pozdních odpoledních hodinách. Většina činností v MŠ má stejný obsah jako kroužek, rodiče ale vnímají kroužek jako něco víc. Lepší než přetěžovat děti by bylo dobré ukázat, co vše s dětmi děláme během dne v MŠ a poukázat na to, že je to pro děti dostatečné. Pokud se dítě jeví jako nadané či talentované, tak by mělo navštěvovat specializovanou instituci, která bude jeho vlohu rozvíjet. Z vlastní zkušenosti vím, jak probíhá školení lektorů kroužku a je mi zle z toho, že by někdo takový trávil čas s mým dítětem. Ředitele těchto institucí pro zajištění zájmových činností v MŠ udělají během hodiny z nezaměstnaného člověka, bez zkušenosti a vzdělání- "lektora", který samostatně vede tyto kroužky. Podle mého názoru*

Další nejčastější odpovědí, na kterou odpovědělo celkem 13,2 % respondentů, byla, že kroužky vyžadují rodiče.

- *Zbytečný nadstandard aby byli RODIČE spokojeni.*
- *Rodiče vyžadují, ale nejsou vůbec potřebné.*
- *Nenabízela bych je, ale vyžadují je rodiče, je větší poptávka než kapacita kroužků. Učitelky pote musí vybírat, které děti na kroužek budou chodit dle jejich zajmu a talentu. To se nelíbí rodičům, vznikají nepříjemnosti aj.*
- *Nemuseli by být. Ale rodiče je vyžadují.*

Další nejčastější odpovědi jsem zařadila do skupiny *jiné*, zde odpovídalo 4,8 % respondentů. Zde patří učitelé, kteří na kroužky v mateřské škole nemají názor, nebo se vyjádřili pomlčkou.

Poslední nejčastější odpovědí bylo, že *kroužky v mateřské škole nemají*.

Takové jsou názory mnoha respondentů na kroužky v mateřské škole.

4.2 Výsledky výzkumných otázek

Výzkumná otázka č. 1: Jak vnímají učitelé mateřských škol nadstandardní aktivity v mateřské škole?

U této otázky se učitelé rozdělují na dvě skupiny – kroužky v mateřské škole nechat a kroužky v mateřské škole zrušit. První skupina učitelů vnímá nadstandardní aktivity v mateřské škole jako dobrou věc. Kroužky jsou v jejich mateřské škole velmi oblíbené, zpestřují výuku, rozvíjí dovednosti dětí a je o ně velká zájem. Pokud jsou v rámci školky, nemusí je rodiče složitě převážet a tím jsou rodiče vděční. Druhá skupina učitelů je proti kroužkům v mateřské škole. Učitelé si myslí, že mateřská škola po celý den zajišťuje pestrý program a všechny aktivity se snaží zpřístupnit všem dětem v rámci řízené činnosti. Někteří učitelé berou kroužky pouze jako „lákadlo“ pro rodiče.

Výzkumná otázka č. 2: Jaký význam připisují učitelé mateřské školy nadstandardním aktivitám?

Podle učitelů mají nadstandardních aktivit význam, pokud jsou pohybové, protože dnešní děti mají málo pohybu. Kroužky jsou pro děti zajímavým zpestřením a rozšířením možností výchovy a vzdělávání. Naopak některým kroužkům učitelé nepřipisují žádný význam a raději by je zrušili, např. anglický jazyk, dítě ještě neumí správně mluvit česky a už se učí cizí jazyk.

Výzkumná otázka č. 3: Jak probíhají nadstandardní aktivity v dané mateřské škole?

Z dotazníkového šetření, nám vyplynulo, že většina kroužků probíhá po odpolední svačince nebo po skončení provozu mateřské školy. Kroužky většinou vede učitel mateřské školy nebo externí pracovník. Učiteli v některých případech pomáhá s kroužky asistent pedagoga. Dle dotazníkového šetření je pro učitele optimální počet 5 – 10 dětí ve skupině a kroužek trvající do jedné hodiny.

5 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

V této práci jsem zjistila, že mnoho učitelů mateřských škol berou nadstandardní aktivity jako věc, která do mateřské školy nepatří. Režim v mateřské škole by měl mít takové pestré aktivity, aby děti nemusely docházet do kroužků.

Pokud je mateřská škola sama o sobě kvalitně fungující ze strany učitelů, tedy pokud je vzděláváním bohatá a pestrá, nevidím důvod proč poskytovat kroužky. Pokud by rodiče chtěli něco extra, jsou pro to umělecké školy a jiná zařízení. Samozřejmě to závisí na dané mateřské škole, jak si to udělají. Mateřské školy tak zbytečně přebírají zodpovědnost za rodiče. Rodič by měl svému dítěti věnovat čas při výuce např. plavání. Chybí zde společný čas a prožitek rodičů a dětí. Pokud kroužky probíhají dopoledne a jedno dítě je nahlášeno do všech kroužků, je pro něj celý týden náročný. Vytrácí se poté prostor pro hru.

Najdou se i ti, kteří kroužky do mateřské školy chtějí. Tvrdí, že dítě má tak možnost se rozvíjet ve více směrech a čím dříve s tím děti začnou tím lépe. *„Pokud dítě kroužek navštěvuje s radostí, těší se na každou další hodinu, není unavené, jsem PRO. Dalším plus spařuji v tom, že dítě nikam nepřejíždí, pro rodiče není kroužek zpravidla zátěží ani časovou ani finanční (cena za odchozenou hodinu se pohybuje v rozmezí 20-40 Kč). Většina dětí i rodičů vnímá kroužek jako zpestření týdne. Další výhodou je, že se rodič ničím nezavazuje, neplatí dopředu, pokud se dítěti v kroužku nelíbí, je pro něj příliš náročný, může po domluvě učitelky s rodiči kroužek opustit. POPISUJI SITUACI V NAŠÍ MŠ, pravidla jinde, mohou být jiná, nicméně si myslím, že kroužky v MŠ by měly být spíše ochutnávkou různých činností, zábavou a místem poznávání a jisté seberealizace dítěte, v žádném případě by to neměl být pro dítě stres a nepříjemná povinnost.“* Takový je názor jedné paní, který mi vyplnila dotazník.

Doporučuji všem učitelům zvážit situaci ve své mateřské škole, projít si školní vzdělávací program a až poté se rozhodovat o nadstandardních aktivitách.

ZÁVĚR

Bakalářská práce byla zaměřena na názory učitelů mateřských škol na nadstandardní aktivity v mateřské škole. Nejdříve došlo ke zpracování rešerše a studium odborné literatury zaměřené na mimoškolní aktivity dětí v předškolním vzdělávání. Dále došlo k vymezení teoretických východisek týkajících se nadstandardních aktivit realizovaných v mateřské škole. Následně byla realizována příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumného cíle a výzkumných otázek. Poté následovala realizace kvantitativně orientovaného výzkumu prostřednictvím dotazníku. A v poslední řadě došlo ke zpracování prezentace a interpretace výsledku výzkumu a jejich shrnutí.

Teoretická část této práce se věnuje popisu definice předškolní vzdělávání a zájmové a nadstandardní aktivity. V první kapitole se hovoří o vymezení pojmu předškolní vzdělávání, kde jsme se zaměřili na cíl, úkol a principy předškolního vzdělávání. V této kapitole jsme pomocí odborné literatury popsali učitele v předškolním vzdělávání a jeho role. Ve druhé kapitole jsme se zaměřili na zájmové činnosti, které jsme podle Hájkové rozdělili na několik odvětví. Dále jsme se v této kapitole věnovali nadstandardním aktivitám, kde jsme popsala jejich význam v mateřské škole, současnou situaci a nadstandardní aktivity v mateřské škole. Hlavním cílem teoretické části bakalářské práce bylo sumarizovat poznatky o nadstandardních a mimoškolních aktivitách v předškolním vzdělávání.

V praktické části se věnujeme výzkumnému šetření. Tato kapitola obsahuje cíl teoretické části a výzkumného šetření, výzkumné otázky, popis zkoumaného vzorku, výzkumnou metodu, výzkumný nástroj, sběr dat a metodu analýzy dat. V praktické části dále také vyhodnocujeme jednotlivé body v dotazníku, které jsou zpracovány do grafů a následně popsány. Hlavním výzkumným cílem této práce bylo zjistit pohled učitelů na nadstandardní aktivity v mateřské škole. Tento cíl беру za splněný. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 227 respondentů. Bylo velmi těžké sehnat tolik respondentů během krátké doby, ale díky sociálním sítím a přátel se to vše podařilo a já jsem byla velice ráda.

V rámci mého výzkumu jsme přišli na několik zajímavých věcí. Podle dřívějších rozhovorů s učiteli mateřských škol, jsem myslela, že kroužky v mateřské škole se moc nevyskytují, díky malému zájmu. Díky dotazníkovému šetření jsme zjistili, že více učitelů se staví kladně ke kroužkům v mateřské škole. Tvrdí, že děti si díky kroužkům osvojují nové dovednosti, lépe se začleňují do kolektivu, lepší se v komunikaci. Také mne překvapilo u čtvrté otázky, která zněla: „*Jaké kroužky nabízíte?*“ kolik kroužků je v mateřské

škole nabízeno. Netušila jsem, že se v mateřské škole vyskytuje kroužek jako je např. inline bruslení, seznámení s počítačem, jugo, zumba nebo malý hasič.

Mými hlavními výzkumnými cíli bylo zjistit názory učitelů mateřských škol na nadstandardní aktivity. Pro realizaci výzkumu jsem si vybrala kvantitativně orientovanou metodu, kde jsem si pro svůj výzkum vybrala dotazník. Jednotlivé položky jsem zpracovala v programu Microsoft Excel a následně přepracovala do Microsoft Word.

Nadstandardní aktivity jsou nedílnou součástí života dětí. Pomocí aktivit se děti učí osamostatňovat se, utvářet si svou osobnost a začlenit se do kolektivu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. [online]. Copyright © [cit. 31.07.2019]. Dostupné z: <http://www.media4u.cz/mm042010.pdf>
2. Aktuální znění zákona o pedagogických pracovnících k 1. září 2012, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 14.07.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/aktualni-zneni-zakona-o-pedagogickych-pracovnicich-k-1-zari>
3. Berčíková, A., Šmelová E., & Provázková Stolinská, D. (2014). *Učitel - aktér edukačního procesu předškolního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
4. Dytrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada.
5. Gavora, P., (2000). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido.
6. Košťátková, S. (2014). *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. A aktualiz. vyd. Praha: Grada.
7. Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči*. Praha: Portál.
8. Lišková, M. (2006). *Hudební činnosti pro předškolní vzdělávání*. Praha: Raabe.
9. Metodika angličtiny pro děti | SPĚVÁČEK jazyková škola. Jazykové kurzy Praha | SPĚVÁČEK jazyková škola [online]. Copyright © 1999 [cit. 30.07.2019]. Dostupné z: <https://www.jazykovka.info/anglictina-pro-deti/metodika/>
10. Nadstandardní aktivity - 3.mateřská škola Třeboň. 3.mateřská škola Třeboň - www.3mstrebon.cz [online]. Copyright © 2019 3. mateřská škola Třeboň, Jeronýmova 183, [cit. 25.07.2019]. Dostupné z: <https://www.3mstrebon.cz/nadstandardni-aktivity>
11. Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
12. Pávková, J. et al., (2002). *Pedagogika volného času*. Vyd. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál.
13. Platnost a hlavní principy Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání - DIGIFOLIO. Domů - DIGIFOLIO [online]. Dostupné z: <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12124>
14. Průcha, J. (2004). *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál.

15. Průcha, J., & Koťátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál.
16. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání 2016.pdf, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 25.07.2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/38919/>
17. RVP PV leden 2018.pdf, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 13. 07. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/45304/>
18. Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
19. Syslová, Z. (2017). *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi*. Brno: Masarykova univerzita.
20. Školský zákon ve znění účinném od 15. 2. 2019, MŠMT ČR. MŠMT ČR [online]. Copyright ©2013 [cit. 13. 07. 2019]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>
21. Šmelová, E., & Nelešovská, A. (2009). *Učitel mateřské školy v reflexi současných proměn*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
22. Výtvarný kroužek pro nejmenší děti (VV3), Zahradní Město, Záběhllice, Praha 10 - Kroužkuj.cz. Kroužkuj.cz - Všechny kroužky na jednom místě [online]. Copyright © 2019 Kroužkuj.cz, s.r.o. [cit. 30.07.2019]. Dostupné z: <https://www.krouzkuj.cz/krouzek-3727-vytvarny-krouzek-pro-nejmensi-deti-vv3-zahradni-mesto/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

RVP PV Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání

ŠVP PV Školní vzdělávací program předškolního vzdělávání

TVP Třídní vzdělávací program

MŠ Mateřská škola

Např. například

Apod. a podobně

ŠVP Školní vzdělávací program

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1: Popisná charakteristika výzkumného vzorku

Graf 1: Nabídka kroužků	23
Graf 2: Platí si rodiče kroužky?	24
Graf 3: Cena kroužku za měsíc	25
Graf 4: Vedení kroužků	26
Graf 5: Kdy probíhají kroužky	28
Graf 6: Ideální doba na kroužek	29
Graf 7: Počet dětí v kroužku	30
Graf 8: Délka trvání kroužku	31
Graf 9: Názor učitelů na kroužky	32

SEZNAM PŘÍLOH

P I Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Dobrý den vážené kolegyně a vážení kolegové,

jmenují se Renáta Zapalačová a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia oboru **Učitelství pro mateřské školy** na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který slouží k vypracování mé bakalářské práce. V dotazníku používám pojem kroužek, který беру jako nadstandardní aktivitu. Dotazník je samozřejmě anonymní a data budou využita pouze pro mou práci.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu.

1. Jste:
 - a. Žena
 - b. Muž

2. Jaký je Váš věk?
 - a. 20 – 25 let
 - b. 26 – 30 let
 - c. 31 – 35 let
 - d. 36 – 56 let
 - e. 45 let a více

3. Kde se nachází mateřská škola, ve které pracujete?
 - a. V obci
 - b. Ve městě

4. Jaké kroužky nabízíte? (Vyberte libovolný počet možností.)
 - a. Anglický jazyk
 - b. Keramika
 - c. Pohybové hry
 - d. Lyžování
 - e. Plavání
 - f. Flétna
 - g. Pěvecký kroužek

- h. Logopedie
- i. Kroužky v naší mateřské škole nemáme.
- j. Jiné, uveďte: _____

5. Platí si rodiče kroužky? (Vyberte jednu možnost.)

- a. Ano.
- b. Ne.
- c. Některé ano, některé ne.
- d. Kroužky v naší mateřské škole nemáme.

6. Kolik stojí kroužky ve Vaší mateřské škole pro děti na měsíc? (Vyberte jednu možnost.)

- a. Do 100 Kč.
- b. Do 200 Kč.
- c. Do 300 Kč.
- d. Kroužky jsou v naší mateřské škole zdarma.
- e. Kroužky v naší mateřské škole nemáme.
- f. Jiné, uveďte: _____

7. Kdo u Vás vede kroužky? (Vyberte jednu možnost.)

- a. Učitel.
- b. Externí pracovník.
- c. Externí pracovník i učitel.
- d. Kroužky v naší mateřské škole nemáme.
- e. Jiné, uveďte: _____

8. Které z kroužků u Vás vede učitel? Prosím, doplňte svoji odpověď.

9. Které z kroužků u vás vede externista? Prosím, doplňte svoji odpověď.

10. Kdy probíhají kroužky ve Vaší mateřské škole? (Vyberte jednu možnost.)

- a. V dopoledních hodinách.
- b. V odpoledních hodinách.
- c. V naší mateřské škole kroužky nemáme.
- d. Jiné uveďte: _____

11. Jaká je podle Vás ideální doba na vedení kroužků?

- a. Ráno, po příchodu do školky.
- b. V době odpočinku.
- c. Po odpolední svačince.
- d. Po skončení provozu mateřské školy.
- e. Není to nikdy vhodné.
- f. Jiné, uveďte: _____

12. Jaký je podle Vás optimální počet dětí do kroužků?
(Vyberte jednu možnost.)

- a. 1 – 5 dětí
- b. 5 – 10 dětí
- c. 10 – 15 dětí
- d. 15 – 20 dětí

13. Jak dlouho by měli podle Vás probíhat kroužky v mateřské škole? (Vyberte jednu možnost.)

- a. Do půl hodiny.
- b. Do hodiny.
- c. Do hodiny a půl.

14. Jaký je Váš názor na kroužky v mateřské škole? Prosím doplňte svoji odpověď.